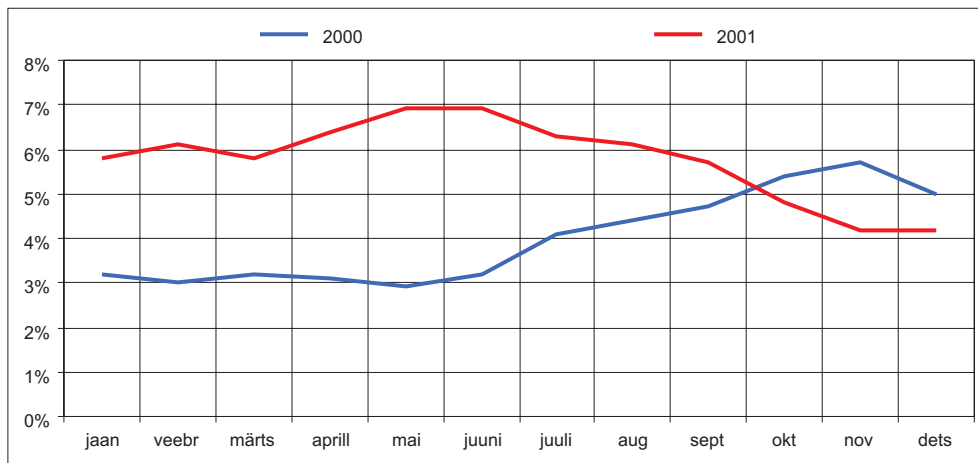

III INFLATSIION

Hindade üldine areng

2001. aastal oli hindade areng 2000. aastaga võrreldes peaaegu vastassuunaline. Kui 2000. aasta teisel poolel leidis püsivalt aset kõigi peamiste hinnaindeksite kasvu kiirenemine, siis alates 2001. aasta suvest toimus üldise inflatsioonitempo aeglustumine (vt joonis 3.1). 12 kuu THI kasv tõusis juunis ajutiselt viimase kolme aasta kõrgeima tasemeni – 6,9%ni, kuid alanes aasta lõpuks 4,1%ni. Välismaise nõudluskeskkonna nõrgenemine ning kütusehindade alanemine pidurdasid Eesti impordi- ja tootjahindade kasvu kogu 2001. a jooksul. Aasta lõpuks pöördus mõlema hinnaindeksi 12 kuu kasv negatiivseks.

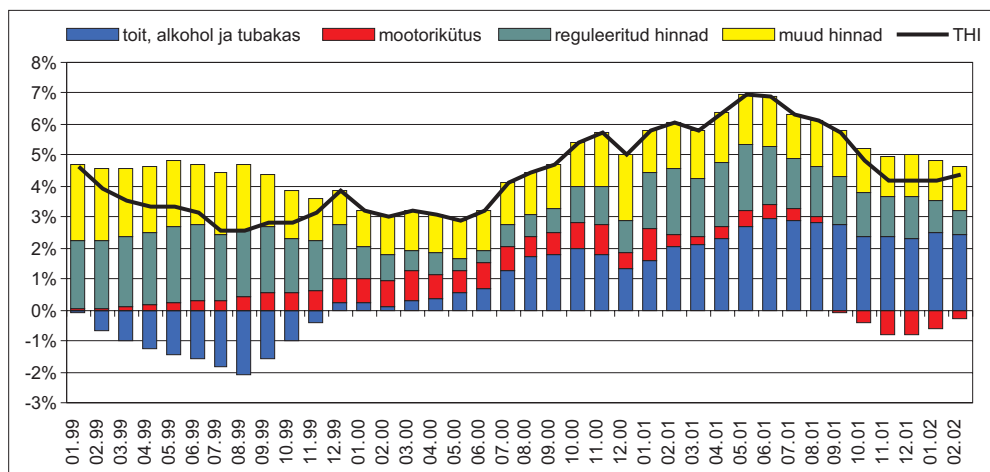

Joonis 3.1. Tarbijahindade aastakasv

Välis- ja administratiivsed surved

Inflatsioonitempo taaskiirenemine oli 2001. aastal peamiselt seotud välismaiste hinnasurvetega. Alates teisest kvartalist tõusid loomataudide tõttu toiduainete hinnad üle Euroopa. Toidukaupade hinnamuutused mõjutavad Eesti inflatsiooni märkimisväärselt tänu oma suurele osakaalule tarbijate ostukorvis – konjunktuuriinstituudi uuringu järgi kulutab keskmine Eesti elanik toidule 32 protsenti oma väljaminekutest. Kuigi 2001. a lõpus toiduainete hinnakasv stabiliseerus, põhjustas toiduhindade kallinemine pea 40% kogu eelmise aasta tarbijahindade kasvust (vt joonis 3.2).

Erinevalt toiduainetest näitasid muud olulisemad välismaised hinnamõjurid 2001. aastal hinnakasvu pidurdumise tendentsi. Kogu 2000. a väldanud kütusehindade kasv, mis oli peamiselt tingitud nafta hinna ja USD nominaalkursi arengusuundadest maailmaturul, asendus 2001. aasta lõpuks isegi hinnalangusega. Nii olid kütusehinnad 2001. aastal kokkuvõttes oluliseks inflatsiooni pidurdajaks (muudel võrdsetel tingimustel omasid kütusehinnad 0,7 protsendipunkti suurust tarbijahinna kasvu aeglustavat survet; vt tabel 3.1).

Joonis 3.2. Tarbijahindade komponentide aastane muut

Lisaks välismaistele hinnasurvele hoidsid 2001. a alguses Eesti hinnakasvu üleval ka sisemajanduse protsessid koos mitmesuguste administratiivsete aktsioonidega. Üle kahe aasta tõusis taas elektrienergia hind – 26%. Lisaks kallinesid ka soojusenergia ning ühistranspordi pilethinnad. Seetõttu oli 2001. aastal Eestis keskmisest kiirem ka hindade ühildumine eurosooni riikidega. Välisele toiduainete hinnasurvele lisandus ka kodumaistest pakkumispoolsetest piirangutest tulenev piimatoodete hindade ennakkasv. Viimane oli eelkõige seotud taaskasvanud ekspordivõimalustega nii ida- kui ka lääneturule, mis osutusid kohati kodumaistest tootmisvõimsustest suuremateks. Kõige selle tulemusena suurenes Eesti ja eurosooni hinnakasvude vahe suveks viimaste aastate kõrgeima tasemeni (3,9 protsendipunkti), kuid sisemaise tasakaalu säilimise toel alanes aasta lõpuks taas hinnangulise tasakaalutaseme lähedale (2 protsendipunkti).

Tähelepanuväärne on asjaolu, et kogu 2001. a jooksul järgis Eesti hinnakasvu suund eurosooni vastavat näitajat ligikaudu kuu pikkuse viitajaga – saavutas oma tipu juunis ning seejärel alanes küllaltki kiiresti kuni aasta lõpuni. Selline inflatsiooni areng kinnitab, et Eesti majandus on nii kaubandus- kui ka finantssidemete kaudu Euroopaga äärmiselt tihedalt seotud.

Tabel 3.1. Komponentide hinnakasvu mõjuulatused tarbijahinnaindeksi muudus (protsendipunktides)

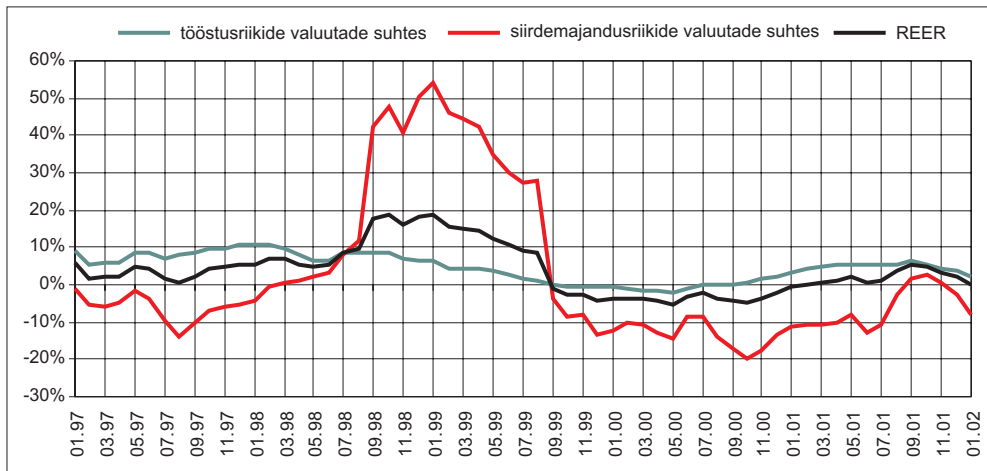
	1998	1999	2000	2001	2002 ¹
Toit, alkohol, tubakas	2,8	-1,1	1,0	2,4	2,4
Mootorikütus	0,2	0,3	0,8	0,1	-0,4
Reguleeritud hinnad	2,7	2,1	0,8	1,7	0,8
Muud	2,5	1,9	1,4	1,5	1,5
Tarbijahinna kasv kokku	8,2	3,3	4,0	5,8	4,3

¹ Kahe esimese kuu andmed

Krooni reaalkurss

Vaatamata viimaste aastate kõrgeimale inflatsioonitempole jäi krooni reaalne vahetuskurss peamiste kaubanduspartnerite valuutade suhtes 2001. aastal suhteliselt stabiilseks. Eesti kiirenenud hinnakasvu kompenseeris sarnane areng peamiste kaubapartnerite juures ning aasta teisel poolel aset leidnud USA dollari taaskallinemine euro suhtes. 2002. aasta jaanuaris

oli krooni reaalkurss peaa täpselt 2001. a jaanuari tasemel (vt joonis 3.3). Seega ei toimunud meie hinnakonkurentsi võimes aasta kokkuvõttes märkimisväärseid muutusi.

Joonis 3.3. Eesti krooni reaalse efektiivse vahetuskursi 12 kuu muut